

Sokszínű polgárőrség: New Yorktól az NKE egyetemi polgárőrségig

CHRISTIÁN László¹ – KARDOS Pál²

Az önkéntesek bevonása a rendészeti munkába itthon és külföldön is gyakorlattá vált az Egyesült Államoktól Erdélyig. Hazánkban a rendszerváltás időszakában a bűncselekmények száma rohamosan emelkedni kezdett, ennek hatására alakult meg 1991-ben a polgárőrség elődszervezete, röviddel utána pedig a mai nevén folytatta működését. A polgárőrség mára vitathatatlanul a társadalmi bűnmegelőzés legnagyobb, legerősebb országos szervezetévé nőtte ki magát, kiemelten fontos szerepet tölt be a települések biztonságának a megteremtésében és komoly társadalmi elfogadottságnak örvend. Tanulmányunkban arra vállalkozunk, hogy bemutatjuk a szervezet fejlődésének főbb szakaszait, a szervezetet, a működés jogi hátterét: a polgárőr törvényt, valamint a szerteágazó polgárőri tevékenységet, elhelyezve a polgárőrséget a rendészet komplex rendszerében. Ezen túlmenően röviden bemutatunk néhányat a világ különböző pontjain megvalósuló polgárőrséghez hasonló szerveződések közül is. A tanulmány végül ismerteti a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen megalapításra kerülő egyetemi polgárőrség küldetését és működésének sarokpontjait is.

Kulcsszavak: polgárőrség, önkéntesség, együttműködés, rendészet, helyi közbiztonság

A polgárőrség a rendészet rendszerében

Közbiztonság alatt azt a nyugalmat értjük, amikor személyünket és javainkat biztonságban tudjuk. A közbiztonság olyan kollektív termék, amelyben részt vesznek az egyének, közösségeik és az állam szervezetei. Materiális értelemben a közbiztonság a társadalmi viszonyok együttthatása, amely a hétköznapokban létezik és megélhető,

¹ CHRISTIÁN László, dr. habil, rendőr ezredes, tanszékvezető egyetemi docens, NKE RTK, Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék

László CHRISTIÁN, PhD, Customs Colonel, Associate Professor and Head of Department, NUPS, Faculty of Law Enforcement, Department of Private Security and Local Governmental Law Enforcement, <https://orcid.org/0000-0001-9809-4890>, christian.laszlo@uni-nke.hu

² KARDOS Pál, tanár, NKE RTK, Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék, igazgató, Zuglói Önkormányzati Rendészet, elnök, Budapesti Polgárőr Szövetség, alelnök, Országos Polgárőr Szövetség

Pál KARDOS, Lecturer, NUPS, Faculty of Law Enforcement, Department of Private Security and Local Governmental Law Enforcement, Director of the Local Governmental Law Enforcement in Zugló, Presidency of the Budapest Civil Volunteer Security Organization, Vice-presidency of the Nationwide Civil Volunteer Security Organization <https://orcid.org/0000-0002-4965-035X>, kardos.pal@uni-nke.hu

„élvezhető”, avagy nem létező, és emiatt valamilyen veszély fenyegeti a társadalmat és az egyéneket.³

A rendészet küldetése az állam belső rendjének, valamint a közrendnek és a közbiztonságnak a fenntartása, a társadalom tagjainak és alapvető értékeinek az oltalmazása az ezeket sértő, veszélyeztető jogsértő cselekmények megelőzése, elhárítása, megszakítása révén, akár legitim fizikai erőszak alkalmazásával. Az előbbi küldetés teljesítése rendkívül komplex, szerteágazó tevékenység, amely nem várható el kizárólagosan egyetlen erre rendelt állami szervezettől, történetesen a rendőrségtől. A rendészet küldetésének teljesítése, a biztonság megteremtése társadalmi kooperáció és kollektív munka eredményeként teljesíthető, amelyben a rendvédelmi szervek, a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek mellett fontos szerepet kapnak az önkormányzatok, a magánbiztonsági vállalkozások, a civil önvédelmi szervezetek is. Ezt nevezhetjük komplementer, azaz egymás tevékenységét kiegészítő rendészeti rendszernek.⁴ „Fontos tényező az állampolgárok civil bűnmegelőzési mozgalmának erősítése, azon lehetőség kihasználása is, hogy a közösségeken belüli problémák és gondok csírájában történő felismerésére az önszerveződő közösségeknek vannak a legkedvezőbb feltételei. Hazánkban az egyetlen – az ország egészét átfogó – ilyen jellegű civil bűnmegelőzési szerveződés a polgárőrség, amelynek súlya, szerepe és jelentősége tovább növekszik.”⁵

A közösségek bevonása a rendészeti munkába az egyik fő fókusza a rendészettel kapcsolatos jelenkori nemzetközi rendészeti diskurzusnak. A cél a közösségek prioritásainak beazonosítása és ezek becsatornázása a rendészeti munkába, az állampolgárok egyre aktívabb bevonásával.⁶

Szinte megfejthetetlen, hogy mi vonzza az önkénteseket egy olyan tevékenységhez, amelyért nem kapnak anyagi ellentételezést és az életük minden szolgálatban eltöltött pillanatban veszélynek van kitéve. Ennek ellenére számtalan elnevezéssel, odaadó lelkesedéssel vesznek részt az önkéntesek a biztonság megteremtésében és fenntartásában, vállalva a kihívást. A rendészet hatékonysága érdekében feltétlenül ki kell használni ezt a lehetőséget és erősíteni kell az együttműködést a rendészet szervei és a közösségek között.⁷

Az áttörést Angliában a 2002-es Police Reform Act hozta meg, amely érdemben változtatta meg a rendőri munkával kapcsolatos felfogást. Az új megközelítés egy sokkal rugalmasabb megoldást vázolt a közösségek problémáinak kezelésére, bevonva számos szereplőt ebbe a tevékenységbe, például szomszédok egymásért (neighbourhood watch) vagy a helyi rendészeket (local wardens). A döntés joga a helyi rendőri vezető kezébe került, hogy döntsön, az adott probléma ismeretében, milyen súlyú erő, melyik szereplő bevetése indokolt. Így született meg az úgynevezett kiterjesztett rendészeti család kifejezés (extended policing family), amely gyűjtőnév az előbb említett szereplők

³ Finszter (2008) 24–26.

⁴ Christián (2018a)

⁵ Besenyi (2017) 540.

⁶ Rogers (2017) 11–15.

⁷ Albrecht (2017) 3.

mellett magában foglalja a közösségi rendőröket (Police community support officers), a közlekedési rendészeket (traffic wardens), a magánbiztonsági szolgáltatókat és az önkénteseket is. A közösségek szolgálata, igényeik teljesebb körű kiszolgálása érdekében úgynevezett szomszédsági rendészeti teameket (neighbourhood policing team) hoztak létre.⁸

Az ezredfordulót követően készült japán kutatás arra világított rá, hogy a közösségek védelme és a közbiztonság megteremtése nem várható el kizárólagosan a rendőrségtől, azzal együtt sem, hogy Japánban hagyományosan magas a rendőrök bizalmi indexe és kedvező a rendőrség társadalmi megítélése (94,9%-os többség véleménye). A kutatás eredményeiből az is kiderült, hogy ebben az esetben az önvédelmi képességeket kell erősíteni (78,3%), míg a második opció a válaszadók szerint az önkéntesek bevonása (51,6%) lehet.⁹

A történeti áttekintésből kiderült, hogy az önkéntes részvételnek a bűnmegelőzésben komoly hagyományai vannak hazánkban. Ahogy az ki fog derülni a polgárórséget érintő kutatási eredményekből is, a közbiztonság megteremtése ma már nehezen lenne elképzelhető hazánkban polgárórség nélkül. A civil bűnmegelőzési hungarikumként emlegetett szervezet meghatározó szerepre tett szert napjainkra. Ugyanakkor azt is látni kell, hogy a szervezet korfája fokozatosan az előregeedés irányába mutat, a tagság többsége 60 év feletti, ezért nagyon komoly kihívást jelent az utánpótlás megteremtése, a fiatal generáció megszólítása. Ennek szervezett formája az „ifjú polgárőr” intézményének életre hívása.

A polgárórség létrejötte, rövid történeti áttekintés

A rendszerváltást közvetlenül megelőző időszakban, majd közvetlen ezután végbement átalakulások erőteljesen befolyásolták a közbiztonság általános helyzetét, a társadalmi rétegek eltávolodását, az állampolgárok létbizonytalanságának növekedését és a bűnözés növekvő tendenciáját. A rendőrségre hatalmas nyomás nehezedett hirtelen, ez pedig a bűnözők felbátorodását eredményezte. Jellemzővé vált a bűnözés „importja”, hiszen megnyíltak a határok, ezáltal külföldi elkövetők jelentek meg Magyarországon és a megszokottól eltérő módon hajtották végre a legkülönbözőbb bűncselekményeket. Az elkövetett és ismertté vált bűncselekmények száma alig két év alatt a duplájára emelkedett. Olyan bűnözési formák épültek be a köztudatba, amelyek addig ismeretlenek voltak az állampolgárok számára. Ilyen volt a szervezett bűnözés, a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények, a terrorizmus és az embercsempészet. A közterületi, az állampolgárokat, a lakosságot leginkább zavaró bűncselekmények száma növekedett a legnagyobb mértékben. Az állampolgárokat közvetlenül érintő, a tulajdonuk ellen elkövetett bűncselekmények, a gépjárművek és a lakások ellen, valamint az utcai támadások számának növekedése érezhető szinten megemelkedett. A lakosság értetlenül

⁸ Rogers (2017) 72–79.

⁹ Jones–Newborn (2006) 231.

állt a történések előtt, és ez a helyzet kiváltott egy reflexet, aminek eredményeképpen a lakóközösségek lokálpatrióta módon feladatuknak érezték a lakókörnyezetük biztonságának javítását, szavatolását. Lakótelepeken, városokban, falvakban egyaránt pár emberből álló „sejtek” alakultak ki, akik először spontán módon, szervezetlenül, majd egyre sűrűbben és szervezettebben megelőző járőrszolgálatokat hajtottak végre lakóterületük közvetlen környezetében, valamint iskolák, óvodák környékén. A tervszerű és rendszeres járőrszolgálatoknak köszönhetően csökkent a bűncselekmények száma. Sok esetben konkrét bűncselekmények elkövetése során értek tetten elkövetőket. A rendőrség ezen csoportokhoz fűződő viszonya kezdetben bizonytalan volt, hiszen működésük célja nem volt egyértelmű, negatív előítéletek befolyásolták az együttműködések kezdeményezését. A törvényi változásoknak köszönhetően (egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény) ezek a csoportok egyesületbe tömörültek, megkezdték hivatalos működésüket, bejegyzésük az egész ország területén jellemzővé vált. A bejegyzett egyesületek általánosan működési célként a bűnmegelőzést jelölték meg, ami a gyakorlatban a járőrszolgálatokat jelentette, amelyet kezdetekben kizárólag önállóan hajtottak végre. Vállalták, hogy tevékenységükkel segítik a rendvédelmi szervezetek munkáját, ezáltal maguk is részeseivé válnak egy úgynevezett „tisztogatási feladatnak”, amely a bűnözési tendencia visszaszorítását tűzte ki célul. Így alakult ki a polgárőrmozgalom, amelynek alapvető feladata lett a bűncselekmények megelőzése.¹⁰

A mozgalom alapjául a széles körű társadalmi összefogás, a lakókörnyezethez való ragaszkodás, és a saját és mások életfeltételeire kedvezőtlenül ható jelenségek ellen irányuló, közös fellépés szolgált.

1991-ben a rendőrség is felismerte, hogy szüksége van a társadalmi segítségre. Ebben az időpontban már az országban 223 ismert úgynevezett társadalmi önvédelmi szervezet működött.

Az akkori országos rendőrfőkapitány Dr. Szabó Győző kezdeményezte, hogy híjának össze egy tanácskozást, amely ezeknek a szervezeteknek nyújt lehetőséget arra, hogy elmondhassák hogyan dolgoznak, és mi okozta „összeverődésüket”. Ezen a márciusi tanácskozáson vetődött fel, hogy az egymástól eddig elszigetelten működő szervezetek hozzanak létre egy szövetséget, amely érdekeiket képviseli, ugyanis ezeket a kezdeményezéseket a politika aggodalommal figyelte, a rendőrség pedig gyanakvással, presztízsét féltve fogadta.

Ilyen előzmények után alakult meg 1991. április 24-én az Önvédelmi Szervezetek Országos Szövetsége (ÖSZOSZ), majd még ez év novemberében a közgyűlés a nevét a sokkal kifejezőbb Országos Polgárőr Szövetségre (OPSZ) változtatta, elnökének Dr. Kopácsi Sándor ny. rendőr tábornokot választotta meg.¹¹ Ekkor az országban már több mint húszezer polgárőr dolgozott közvetlen lakókörnyezetének közbiztonsága érdekében. Kezdetben folyamatos támadásoknak volt kitéve a szervezet. A bizalmatlanság oka az volt, hogy néhány politikus úgy értelmezte a mozgalmat mint a munkásőrség

¹⁰ Kardos (2015b) 111.

¹¹ Christián (2017b)

vagy az önkéntes rendórség utódszervezetét. Nem hitték el, hogy a polgárórségeknek nincsenek hátsó politikai szándékaik, nem hitték el, hogy vannak még emberek, akik önzetlenül hoznak áldozatokat a köz érdekében. Később az eredmények bizonyították, hogy ez a mozgalom nem a hatalomért, hanem a nyugalomért szállt ringbe. Budapes-ten évente átlagosan három és félezer tettenérést mondhatunk magunkénak, ezek többsége úgy történt, hogy nem volt a közelben rendőr. A polgárórség tehát már akkor komoly letéteményesévé vált a bűnmegelőzésnek.

Összefoglalva, a polgárőrmozgalom egyszerre több fronton is helyt kellett álljon. Meg kellett küzdenie a rendórség presztízsféltésével, gyanakvásával, a mindenkori helyi és parlamenti hatalom bizalmatlanságával, valamint a vállalt feladattal: a bűncselekmények megelőzésével, és – néha a szó fizikai értelmében is – a bűnözőkkel. Mindezt úgy, hogy maga a polgárőr fizet egyesületi tagdíjat, saját zsebéből tankolja a saját autóját, amivel a lakóterületén járőrözik. Nem volt tehát könnyű a polgárórség elfogadtatása a politikai hatalommal, sőt, a későbbi stratégiai partnerrel sem.

Az Országos Polgárőr Szövetség megalakulásakor stratégiai célokként a következő pontokat jelölték meg:

- városok, falvak, települések, a kistelepülések biztonságának megteremtése, megerősítése;
- a lakókörnyezeteket veszélyeztető bűncselekmények megelőzése;
- a közlekedési balesetek megelőzése;
- gyermek- és ifjúságvédelem társadalmi feladatainak ellátása;
- a fenti feladatokat ellátó állami és önkormányzati szervezetek munkájának lakossági segítése.

A polgárórség tehát alulról szerveződő mozgalomként jött létre, az akkori, kritikusként mondható közbiztonsági helyzet következményeként. A civil szervezet gyorsan fejlődött, regisztrált tagsága mára 64 ezer fő, akik mintegy kétezer egyesületben tevékenykednek.¹² Csak érdekességképpen emeljük ki, hogy ez a szám a legmagasabb Európában.

A polgárőr egyesületek megyénként területi szövetségekbe tömörülnek. A szervezetrendszer alsó szintjén az egyesületi jogi formában működő helyi polgárőr szervezetek állnak.

A kezdeti nehézségek után a polgárórség szerepe erősödni kezdett, egyre inkább kiérdemelte a közbizalmat, a rendórség, a rendvédelmi és rendészeti szervek pedig egyre inkább stratégiai partnerként kezelték, jelentőségét felismerték, támaszkodni kezdtek rá. A polgárórség fejlődött, szervezetét, feladatait, szerepét, létszámát, infrastruktúráját tekintve is, és az elmúlt évekre a közbiztonság nélkülözhetetlen letéteményesévé nőtte ki magát.

¹² OPSZ nyilvántartása szerinti adatok, 2019. augusztus 30.

Ha a polgárország szerepének fejlődését szeretnénk bemutatni, négy szakaszt szokás egymástól elkülöníteni.¹³

1991 és 1996 között a polgárőr szervezeteket egy alapvetően spontán fejlődés, laza országos szövetségi kapcsolat, területenként eltérő bűnmegelőzési szemlélet és gyakorlat, valamint rendkívül csekély anyagi támogatottság jellemezte. Nagy felelősséget vállaltak ekkor magukra a megyei és a fővárosi szövetségek, valamint az egyesületek vezetői, hogy megalapozzák szinte településenként a civil bűnmegelőzés társadalmi megbecsülését, elfogadottá tegyék a lakosság körében. Ennek az időszaknak fontos eredménye, hogy folyamatosan jöttek létre a polgárőr egyesületek, a mozgalom terebélyesedett, és egyre inkább kereste a helyét a bűnözés elleni társadalmi fellépés rendszerében. Az egyesületek az egyesülési jogról szóló törvény alapján működtek, így nem különböztek a társadalom különféle területein tevékenykedő egyesületektől, társadalmi szervezetektől.

1997 és 2000 között a mozgalom jelentős változásokon ment keresztül. Az Országos Polgárőr Szövetség élén 1997. március 1-jével személyi változások történtek, ami szervezeti változásokat hozott magával, a mozgalom szellemisége is megváltozott. Az OPSZ legfontosabb célkitűzéseként a bűncselekmények megelőzését jelölte meg, azzal, hogy a fő figyelmet

- a lakosság vagyónvédelmére,
- a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokra,
- a kábítószer-fogyasztás visszaszorítására,
- a közlekedés biztonsága érdekében végzendő tájékoztató és nevelő munkára

kell fordítani.

A polgárőr szervezetek elhatárolták magukat az erőszak, az önbíráskodás, a másokat sértő provokatív magatartás, a felfegyverkezés és a félkatonai jellegű szervezeti és működési struktúrák, illetve a politikai megnyilvánulások minden formájától. Az OPSZ, a megyei és fővárosi szövetségek, a polgárőr-egyesületek kiterjesztették együttműködésük rendszerét, így egyre több támogatásban részesültek. Kinyilvánították, hogy a polgárország a rendőrség és az önkormányzatok stratégiai szövetségese lett. Az OPSZ 2000-ben kiemelkedően közhasznú szervezeti besorolást kapott. Ekkorra már törvény mondta ki, hogy lakosság élet- és vagyónvédelmének biztosítása érdekében létesült társadalmi önvédelmi szervezetek tagjának a közbiztonság javítására irányuló, rendőrséggel kötött együttműködési megállapodás szerint végzett tevékenysége közfeladat, ennél fogva a polgárőr e feladata teljesítése közben fokozott büntetőjogi védelemben részesül.

A 2001 és 2010 közötti időszakot tekinthetjük a polgárország minőségi fejlesztési szakasza megkezdésének. Ennek legfontosabb elemei:

- a stratégiai partneri kapcsolatok további erősítése;
- az országos polgárőr-bűnmegelőzési programok (kábitószerügy, idegenforgalmi régiók programja, nagyvárosi bűnmegelőzési program, őszi iskolakezdés) beindítása és folyamatos szervezése, elméleti és módszertani fejlesztés;

¹³ Kardos (2015a) 113–118.

- a polgáróri tevékenység jogi szabályozása, a szervezet beillesztése a társadalmi bűnmegelőzés rendszerébe;
- stabil, folyamatos finanszírozási háttér megteremtése.

Ezekben az években ezen a téren jelentős előrelépések történtek. Az OPSZ megjelent a központi költségvetés belügyminisztériumi fejezetében. Ezáltal lehetőség nyílt, hogy a területi szövetségek működésükhöz és programjaik megvalósításához támogatást kapjanak, egyes bűnmegelőzési programok megvalósuljanak, a forráshiányos egyesületek fennmaradhassanak, központi rendezvényekre sor kerüljön. Az Országgyűlés 2006. február 13-án elfogadta a polgárórségről szóló 2006. évi LII. törvényt, amely megteremtette a polgáróri tevékenység egységes jogi szabályozását.

A jelenleg is hatályos, a polgárórségről és a polgáróri tevékenység szabályairól szóló 2011. évi CLXV. törvény a közbiztonság fenntartása terén monopolizálta a polgárórség helyzetét a civil szervezetek között. Az említett, jelenleg is hatályos törvényi szabályozás szerint a polgárórszervezet csak az alapító okiratban székhelyként feltüntetett területen láthatja el a tevékenységét, azaz tagjai csak az adott település bel- és külterületein végezhetnek feladatokat. Ez alól kivétel, ha a rendőrséggel vagy más állami, önkormányzati rendvédelmi, közbiztonsági szervezettel, adóhatósággal, a környezet- és természetvédelmi szervekkel erről írásban megállapodnak. A polgárórség csak a rendőrséggel kötött együttműködési megállapodás alapján végezheti tevékenységét. Polgárőr a törvényi szabályozás szerint csak nagykorú, cselekvőképes, büntetlen előéletű személy lehet, szolgálatát az előírt formaruházatban, a polgárőr-igazolvány kihelyezésével láthatja el. A szabálysértési törvény ehhez kapcsolódó módosításának köszönhetően elzárással, vagy százötvenezer forintig terjedő pénzbírsággal lett büntethető a polgárőr, ha feladatait nem a módosított polgárórségről szóló törvény rendelkezéseinek megfelelően végzi. Kiegészült a szabálysértési törvény a közbiztonsági tevékenység jogosulatlan végzésének tényállásával is, így az, aki közterületen vagy nyilvános helyen olyan, a közbiztonság, közrend fenntartására irányuló tevékenységet végez, amelyre jogszabály nem jogosítja fel, vagy ilyen tevékenység látszatát kelti, szintén elzárással vagy százötvenezer forintig terjedő pénzbírsággal büntethető.¹⁴

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény kriminalizálja a közbiztonsági tevékenység jogellenes szervezését, ahol a jogalkotó nem a tevékenység végzőjét rendeli büntetni, hanem annak szervezőjét (ilyen jellegű tevékenység végzése a hatályos szabálysértési törvény szerint továbbra is szabálysértés).

A második polgárőrtörvényben egyebek mellett:

- az OPSZ köztestületi jogállást kapott;
- szabályozták a területi szövetségek jogállását;
- rögzítették, hogy ki lehet polgárőr;
- szélesedett a polgáróri tevékenységek köre;

¹⁴ 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről 171. §. Forrás: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=143166.370320 (2019. 08. 28.)

- deklarálta a jogalkotó, hogy melyek azok a közbiztonsági feladatok, amelyeket csak a polgárország láthat el, semmilyen más civil szervezet nem;
- szabályozta a rendőrséggel való együttműködést;
- bevezette az országosan egységes formaruházatot és szolgálati igazolványt;
- megalapozta a polgárőrök szakmai és etikai felelősségét.

A 64 ezer polgárőr több mint 2000 egyesületben és 20 (megyei és fővárosi) szövetségbe tömörülve végzi szabadidejében önkéntesen vállalt közösségi feladatait. A polgárország mára a közbiztonság egyik fő letéteményese, a rendőrség, a rendvédelmi és rendészeti szervek, továbbá a helyi önkormányzatok stratégiai partnere, szövetségese lett, jelentős és tevékeny részt vállalva a bűncselekmények megelőzéséből, az állampolgárok szubjektív biztonságérzetének javításából.¹⁵

Ezzel összefüggésben a polgárország szervezete, szolgálatellátási és szakmai tevékenysége napjainkra jelentősen kibővült, új tagozatok (lovás, kutyás, motoros, vízi) létesültek. A szervezeti és feladatköri bővüléssel összefüggésben a polgárország együttműködése egyre szélesebb kört ölel fel, ma már az OPSZ rendkívül széles együttműködési hálóval rendelkezik, a stratégiai partnerek mellett számos állami szervvel és civil szervezettel együttműködik.

A polgárország szerepének és szervezetének erősödése azt is eredményezte, hogy mind nagyobb szakmai kihívásoknak kell megfelelni. Ezért napjainkra kiemelt jelentősége lett a polgárőri képzéseknek. Az OPSZ ezért bevezette az egységes képzési rendszert, amelynek megfelelően valamennyi polgárőrnek alapismereti vizsgát kell tennie. A polgárorsághoz jelentkező személyeknek szolgálatellátásuk megkezdése előtt a tananyag tartalmát el kell sajátítaniuk, és ebből vizsgát kell tenniük. Az OPSZ képzési rendszere többszintű. Az alapszintű vizsga után vezetői képzések folynak, amelyeken a megyei vezetőknek, illetve az általuk delegált tagoknak kötelező részt venniük. A polgárőri képzések legmagasabb szintje a Polgárőr Akadémia, amelyet az OPSZ a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karával közösen szervez, a kar oktatóinak közreműködésével. A képzések az OPSZ éves oktatási terve alapján zajlanak, amelyet az országos rendőrfőkapitány hagy jóvá.

A polgárország szervezete, jogállása

Ezek után ismerjük meg röviden a polgárőr jogállására vonatkozó legfontosabb előírásokat, illetve a polgárőri tevékenység főbb jellemzőit.

A polgárőr törvény szerint polgárőr az a

- 18. életévét betöltött,
- cselekvőképes,
- büntetlen előéletű, személy lehet, aki

¹⁵ Christián (2018)

- nyilatkozatával önként vállalja – szabadidejében, díjazás nélkül – a polgáróri szolgálat ellátását, és
- magára nézve kötelezőnek ismeri el az OPSZ szolgálati és etikai szabályzatát.¹⁶

Az a személy, aki polgárőr szeretne lenni, országosan egységes alapismereti képzésben (általános bűnmegelőzési és közbiztonsági ismeretek, jogi alapismeretek, polgárőr alapismeretek) kell részt vennie, és ezután – ha sikeres vizsgát tett – az egyesület felveszi tagjai közé.

Polgáróri tevékenységet csak polgárőr egyesület tagja végezhet, belépési nyilatkozatával kötelezettséget vállal az OPSZ szabályzatainak betartására. A belépés és az alapismereti vizsga eredményes letétele után az OPSZ a polgárórt igazolvánnyal látja el, amelyet közterületi szolgálata során jól látható módon viselnie kell.

A polgárőrnek kötelessége aktívan részt venni egyesületének, illetőleg magának a polgárőrmozgalomnak a tevékenységében, céljai megvalósításában. Alapvető feladata tehát a bűncselekmények megelőzése. Nem a szervezett bűnözést, nem az erőszakos, agresszív, fegyveres bűncselekményeket kell megelőznie – és főként nem megakadályoznia, megszakítania –, hiszen erre nem is képes, hanem a lakosság szubjektív biztonságérzetét nagy mértékben befolyásoló, tömegesen jelentkező vagyron elleni bűncselekményeket. Ezek a bűncselekmények az össz-bűnözés 75–80%-át teszik ki, és ezek között is legjelentősebbek a lopások, a lakásbetörések, a víkendházbetörések, a gépjárműfeltörések és -lopások, a rablások. Ezek azok a területek, ahol a polgárőrök nagyon jelentős sikereket érhetnek el – ezt az elmúlt bő egy évtized is bizonyítja. A polgárőr szempontjából a bűnmegelőzés elsősorban a bűnalkalmak megelőzését jelenti. Azon kell lenni, hogy senki ne kapjon lehetőséget bűncselekmények elkövetésére. Az ennek érdekében alkalmazható számos módszer két fő csoportba sorolható: az egyikbe tartozik a lakosság információellátása, a tájékoztató-felvilágosító jellegű munka, míg a másikba sorolhatjuk a különböző polgárőr szolgálati formákat.

Hosszú időn keresztül a polgárőrök nem rendelkeztek saját jogon fokozott büntetőjogi védelemmel: csak hivatalos személy támogatójaként részesülhettek az általánosanál magasabb szintű védelemben. A Btk.-ban meghatározottak szerint, aki a hivatalos személy elleni erőszak tényállását kimerítő cselekményt a hivatalos személy támogatására vagy védelmére kelt személy ellen követi el, a hivatalos személy elleni erőszak bűncselekmény büntetési tételei szerint büntetendő.¹⁷ Ez tehát az jelenti, hogy polgárőr ugyanolyan büntetőjogi védelmet élvez, mint például a rendőr – de csak akkor, ha a rendőrrel közösen lát el szolgálatot, például közösen járőröznek, vagy ha a polgárőr a rendőr védelmére kel. Ilyen szabályozás mellett a probléma akkor jelentkezik, ha a polgárőr nem rendőrrel együtt, nem a rendőrt közvetlenül támogatva lép fel, hanem önállóan járőrözik – és ez a gyakoribb eset. Ebben az esetben tehát nem illeti meg foko-

¹⁶ 2011. évi CLXV. törvény a polgárórségről és a polgáróri tevékenység szabályairól 10. § (3) bekezdés. Forrás: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=139723.366980 (2019. 08. 28.)

¹⁷ 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről 231. §. Forrás: www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=3356.237644 (2019. 08. 28.)

zott büntetőjogi védelem. A jelenleg hatályos Btk. szerint közfeladatot ellátó személyként nevesíti a polgárőrt a polgárőrésgről és a polgárőri tevékenység szabályairól szóló törvényben meghatározott tevékenységének ellátása során.¹⁸

Mindenképpen szót kell ejteni a klasszikus polgárőri tevékenységről, a jellemző szolgálati formákról. A polgárőr szolgálat gyűjtőfogalom. Tágabb értelemben magában foglalja a teljes bűnmegelőzési tevékenységet, azonban használhatjuk e megnevezést szűkebb értelemben is, és ekkor csak a különböző járőr- és figyelőszolgálatokat, valamint a bizonyos személyek biztonságának fokozására irányuló szolgálatot értjük rajta. A figyelő-jelző szolgálat lehet álló vagy mozgó, tárgyát tekintve pedig lehet területátfoglaló, lehet pontfigyelés, objektumfigyelés vagy körkörös. A járőrözés végrehajtható gyalogosan vagy (gép)járművel, és akár rendőrökkel, közterület felügyelőkkel, vagy egyéb más hatóságokkal együtt is. E tevékenységek lényege abban áll, hogy a polgárőr kint van a közterületen, és ugyanúgy viselkedik, mint az átlag állampolgár, csak éppen bizonyos dolgokra, jelenségekre fokozottan figyel: a figyelmét arra összpontosítja, hogy kiszűrje az elkövetésre alkalmat adó helyzeteket, illetve a gyanús körülményeket, személyeket. A másik – sajátos – formája a polgárőr fellépésének az, amikor jelenlétével bizonyos feladatokat ellátó személyek biztonságának fokozását igyekszik elérni. Ilyen személy lehet például a pénzt kézbesítő postás, a díjbeszedő, a mezőőr, a természetvédelmi őr, vagy akár a rendőr is.

A polgárőr jól látható jelzést viselve, polgárőr formaruházatban lát el szolgálatot, igazolványt mindig kötelező magánál tartania. A polgárőrök – saját biztonságuk és a hatékonyság fokozása érdekében – mindig legalább ketten látnak el szolgálatot, és összeköttetésben vannak a saját, illetve a rendőrség ügyeletével. A polgárőr gyakorlatilag azonos jogokkal rendelkezik, mint egy átlag állampolgár, konkrétan bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt haladéktalanul a hatóságnak átadni. Amennyiben erre nincs módja, akkor a hatóság kitérkezéséig az elfogott személyt a helyszínen visszatarthatja.

A polgárőr törvény 2015. évi módosítása megalapozta, hogy a polgárőr egyesület a törvényben meghatározott kiegészítő feladatának ellátásában, 14–18 év közötti büntetlen előéletű ifjú polgárőr, törvényes képviselője írásbeli engedélyével közreműköd-hessen.

A polgárőrség szervezetének legfelsőbb szintjén az Országos Polgárőr Szövetség működik, köztestületként, amely a következőképpen tagozódik:

- területi (megyei és fővárosi) polgárőr szövetségek, avagy tagszövetségek;
- a tagszövetségek tagjaként regisztrált polgárőr egyesületek;
- tiszteletbeli tag természetes személyek;
- pártoló tag természetes és jogi személyek, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek.

¹⁸ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről 459. § (1) bekezdés 12. pont c) alpont. Forrás: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=152383.370224 (2019. 08. 28.)

Az OPSZ legfőbb döntéshozó szerve a közgyűlés. Tagjai: az OPSZ elnöke, a tagszövetségek elnökei, a tagegyesületek választott képviselői (küldöttek).

Az OPSZ operatív irányító testülete az elnökség. Tagjai: a tagszövetségek elnökei, továbbá a választott szakmai képviselők. Az elnökség mellett működnek a munkabizottságok és szakmai tagozatok.¹⁹

A polgárórség társadalmi megítélése

A rendészettudományi kutatások között kiemelt kutatási területként fogalmazódhat meg a magánbiztonsági vállalkozások és a civil önvédelem bevonásának módja, a közösségi részvétel vizsgálata, valamint az együttműködések kérdése a rendészet területén.²⁰

A fenti kiemelt tudományos figyelem ellenére alig készült olyan kutatás, amely a polgárórséget helyezte a fókuszába. Az alábbiakban két olyan kutatás eredményeit ismertetjük, amely a szervezet társadalmi megítélését vizsgálta, előbbi 2007-ben,²¹ míg utóbbi 2015-ben készült.²² A polgáróri tevékenység megítélése szempontjából kiemelt jelentőséggel bír a polgárórség társadalmi megítélése. A polgárőrök és a polgárórség megítélése tapasztalatokból és elvárásokból tevődik össze, és hipotézisünk szerint rendkívül fontos szerepe van abban, hogyan viszonyulnak az emberek a polgárórséghez.²³

Érdekes, hogy 2007-ben viszonylag magas volt a bizonytalankodók száma (35%), azzal kapcsolatban, hogy mennyire érzi biztonságosnak a települését. 2015-re a pozitív (igennel, inkább igennel) válaszolók aránya 77%-ra emelkedett.

A polgáróri munka társadalmi megítélése alapvetően pozitív volt mindkét értékelés alkalmával. 2007-ben 15% és 35% között volt a bizonytalan válaszadók száma, a pozitív válaszoké 63% és 81% közötti értéket mutatott. 2007-hez képest 4%-kal emelkedett azoknak az aránya, akik szerint a polgárórség hozzájárul a személyes biztonságához (39,3%-ról, 43,6%-ra). A 2015-ös kutatásból kiemelendő még, hogy a polgárőrök kellően segítőkészek (89,9%) és tekintettel vannak az emberek jogaira (89,9%), valamint udvariasak (88,1%). A válaszadók 47%-a szerint kevésbé, 28%-a szerint sokkal kevésbé lenne eredményes a rendőrség a polgárórség tevékenysége nélkül.

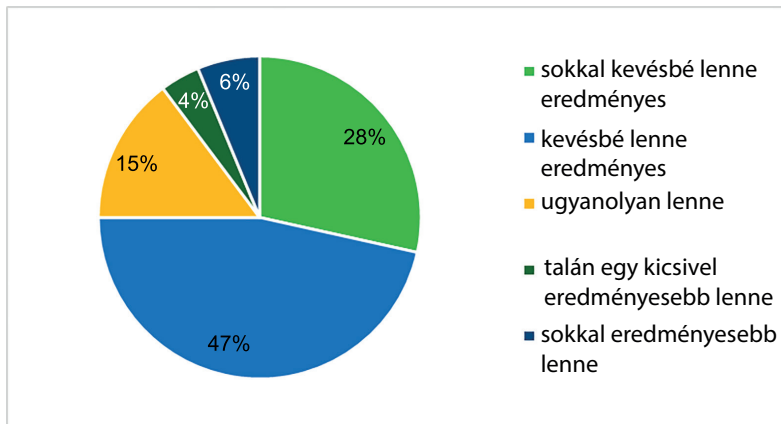
¹⁹ Kardos (2015) 119–122.

²⁰ Boda et al. (2016)

²¹ Krémer (2007)

²² Christián (2017a) 39–53.

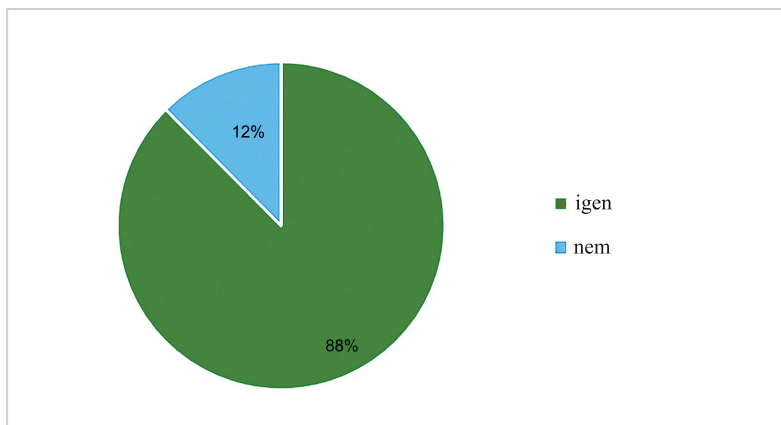
²³ Krémer (2007)

1. ábra: Válaszok megoszlása a következő kérdésre: Ön szerint milyen hatékonyságú lenne a rendőrség tevékenysége a polgárőrség segítsége nélkül? Forrás: a szerző szerkesztése

Az eredmények egyfajta igényt is megfogalmaznak. Ezek az eredmények pedig azt üzenik, hogy az emberek nem elsősorban a számszerűsíthető felderítéseket, elfogásokban történő közreműködést várják el a polgárőrségtől, hanem azt, hogy az állampolgárok szubjektív biztonságérzetének javítása álljon a fókuszban. Ez pedig szisztematikus bizalomépítés révén érhető el.

A 2015-ös kutatás eredményei közül kiemelkedik, hogy a megkérdezettek 83%-a már került valamilyen kapcsolatba polgárőrséggel és a válaszadók 88%-a úgy nyilatkozott, hogy minden településen szükség lenne polgárőrségre.

2. ábra: Válaszok megoszlása a következő kérdésre: Véleménye szerint szükség lenne polgárőrségre minden településen? Forrás: a szerző szerkesztése

Az alapvetően pozitív eredmények mellett azonban felbukkantak hiányosságok, illetve megfogalmazódtak állampolgári igények, elvárások is. Azon kérdés kapcsán, hogy „Véleményük szerint mely területeken lenne szükség változtatásra?“, egyértelműen kirajzolódott egy olyan jövőbeni cselekvési terv, amely segíthet a polgárország modernizálásában, továbbfejlesztésében.

Az állampolgári elvárások a kutatási eredmények alapján sorrendbe állítva:

1. Fiatalítás (90,9%). Égetően fontos kérdés a szervezet minden szintjén.
2. Szakmai ismeretek fejlesztése (88,3%). Belépési feltételek, képzési, továbbképzési rendszer újragondolása.
3. Gyorsabb reagálás (85,1%).
4. Az állampolgárokkal élő, aktívabb kapcsolat (84%).

A polgárország fejlesztésének irányait firtató kérdésre adott válaszok közül 2007-ben az anyagi támogatás fokozása állt a középpontban, míg 2015-ben már a fiatal ambíciózus polgárörök bevonása (fiatalítás).²⁴

Külföldi jó gyakorlatok

A civil bűnmegelőzés, a közbiztonságért, az emberek biztonságérzetéért való társadalmi felelősségvállalás nem csak hazánkban ismert. Az alábbiakban szeretnék bemutatni néhány külföldi példát jól és hatékonyan működő társadalmi bűnmegelőzési formákra, szervezetekre, megoldásokra.²⁵

Az Egyesült Államok szinte valamennyi tagállamában a mai napig nagy számban működnek civil önvédelmi, a jó közbiztonságot segítő szervezetek. Az elnevezésük az egyes államokban változhatnak, van, ahol reserves (tartalékos) máshol auxiliary (támogató) és egyes helyeken speciális rendőrfőnököknek nevezik őket. A polgárorségek hatékonyabban működnek a déli államokban, ezekben az államokban, illetve a középnyugati államokban több jogok illetik meg a polgáröröket. Az Egyesült Államokban nem kizárólag a rendőrséggel működnek együtt az említett szervezetek, hanem a speciális helyzetekből adódóan a seriffhivatalokkal is, amelyekkel kiválóan mondható az együttműködés.

A 2001. szeptember 11-i tragédia után a George Bush elnöksége idején az önkéntesek szervezett és koordinált rendészeti közreműködésének érdekében életre hívták a Volunteers in Police Service (önkéntesek a rendészetben) elnevezésű programot. A programba felvett kezdeményezéseket öt kategóriába sorolták be, a tagszervezetek anyagi támogatásban részesülnek. 2012-ben 2260 szervezet és 256 ezer önkéntes tartozott a szervezethez, számokban is igazolva, hogy az önkéntesek nagyon komoly hozzáadott értéket képviselnek a rendészetben.²⁶ Az alábbiakban a New York-i önkéntes programot mutatjuk be.

²⁴ Christián (2017a) 50–53.

²⁵ Kardos (2015d) 132–138.

²⁶ Albrecht (2017) 8.

New York: auxiliary police program

A második világháború után kezdtek szerveződni a civil önvédelmi szervezetek, önkéntesek kezdtek el dolgozni a rendőrökkel és a tűzoltókkal közösen. A lehetőséget felismerve az Egyesült Államok Kongresszusa 1950-ben döntött a civil bűnmegelőzési programról. Feladatainak határozta meg a közbiztonság védelmét, a baleset-megelőzést, valamint a civil kontrollt. Az önkéntesek emellett részt vettek elsősegélynyújtó tevékenységben is. 1967-ben New York város önkormányzata a New York-i Rendőr-főkapitánysággal közösen létre hozta az auxiliary (polgárőr) programot. Uniformizálták a polgárőrséget, a járőrök a rendőrökéhez hasonló formaruhával lettek ellátva, amelyen az auxiliary szó kiegészítésként foglal helyet. Megkezdték szolgálatukat a közlekedésbiztonság javításában a metróban, a kikötőkben, valamint elkezdték a „szomszédok egymásért mozgalom” fejlesztését. Az új polgárőr tanulók 16 héten keresztül 48 órában megkapták az alapképzést, amelyben jogot, elsősegélynyújtást, intézkedéstaktikát és rádióhasználatot tanultak. 2007-ben egy tragédia után az úgynevezett basic traininget kiegészítették a fegyveres támadás elleni védelem témakörrel is. 2008-ban továbbfejlesztették az önvédelmi képzést a terrorizmus elleni védekezés témakörével is. Meghatározták a kötelezően ellátandó havi szolgálatok számát. Meghatározták, hogy a polgárőrség létszámát 4500 főről 8000 főre kell emelni. 2001. szeptember 11-i katasztrófa után még nagyobb jelentőséget kaptak a polgárőrök jelzései, amelyek érdemi segítséget nyújtanak a New York-i Rendőr-főkapitányságnak a bűncselekmények felderítésében. A polgárőrök egyenruhás megjelenése a lakosságból bizalmat váltott ki, nőtt a szubjektív biztonságérzetük. A feladataik közé tartozott, hogy segítséget nyújtsanak a rendőrségnek az elsősegélynyújtásban és esetleges természetes csapások bekövetkezésekor, és képezzenek hidat az állampolgárok és a rendőrség között. A belépő polgárőrök járőr- vagy gyalogos szolgálatot láthatnak el és nem tarthatnak maguknál fegyvert vagy az élet kioltására alkalmas eszközt, egyedül nem járőrözhetnek és autót egyedül nem állíthatnak meg. Külön vizsgát kötelesek tenni a rendőrautók vezetéséhez, még a kerékpárhoz is és a meglévő rendőri rangjelzéseket kötelesek használni. Közvetlenül rendőrségi szakmai felügyelet alatt dolgoznak. Az auxiliary program működtetése számottevően költséghatékonyabb, mint a hivatásos rendőrségé.

A polgárőrökkel szemben támasztott elvárásrendszer (kivonat):

- 17–63 év életkor;
- New Yorkban lakó vagy dolgozó személy;
- megfelelő egészségügyi állapot;
- jól beszéljen és írjon angolul;
- feddhetetlen előélet;
- amerikai állampolgárság, vagy rendelkezzen vízummal vagy regisztrációs kártyával.

Nagy-Britannia, London: „The Special Constabulary”

1820-ban a Parlament megalapította Londonban a polgárőrséget, majd 1829-ben Sir Robert Peel a rendőrséget (Metropolitan Police). A MET jelmondata: „The police are the public and the public are the police”, amely jól világít rá a közösség és a rendőrség közötti erős kötelékre és egészséges egymásra utaltságra. Az önkéntes rendőr jogintézményének komoly történelmi hagyományai vannak országszerte. A mai formáját – special constabulary – az 1964-es rendőrségi törvény (Police Act) vezette be.²⁷ Londonban 18 és 60 év között lehet valaki polgárőr, aki megfelelt az egészségügyi és pszichológiai feltételeknek. A polgárőrök egyenruhája megegyezik a rendőrökével, kivéve az SC feliratot (special constabulary). Az önkéntesek száma az 1950-es években volt a legmagasabb – 67 ezer –, az 1980-as években ez 15 ezerre csökkent. Jelenleg több mint 16 ezer polgárőr dolgozik az Egyesült Királyságban (4000 Londonban), 25%-ban hölgyek.²⁸ A jelentkezési lap kitöltése után egy személyes interjútn kell részt venni, amit egy írásos teszt követ. Ezután 2 napos pszichikai, erőnléti teszt következik, majd egy 23 napos tréningen kell megfelelni, amely után egy mentor segítségével megkezdődhet a polgárőrszolgálat. A képzések több szintből állnak, amelyben szerepelnek speciális tréningek, járőr tréningek és mentor tréningek. Londonban 4000 polgárőr van, 260 őrmester, 26 felügyelő, 1 vezető helyettes és 1 polgárőr vezető. Egyedülálló az önkéntes polgárőri munka ellentételezése, ugyanis a munkáltató 2 hetente 1 napot biztosít a polgárőr-tevékenység fejében a munkavállalónak, saját forrásból. A polgárőrök helyi szinten kezdik meg munkájukat a helyi rendőrállomásokon, a járőrszolgálatban, illetve a szomszédok egymásért (SZEM) mozgalomban.

London 32 területre van felosztva, amelyet központi segélyhívó számon érhetnek el a bejelentők. Speciális szolgálatot látnak el a polgárőrök a közlekedési járműveken, valamint részt vesznek a társadalmat sértő, veszélyeztető magatartások felkutatásában. Speciális területeik: képzőművészet és antik tárgyak védelme, kiberbiztonság, a szórakozóhelyek és környezetük védelme, gazdasági bűnözés elleni felderítés, a kikötők védelme, közlekedésbiztonság, valamint az internetbiztonság területe. 2012-ben Londonban az olimpia éve volt, ekkor több mint 6500 polgárőr állt szolgálatba. Fontos megjegyezni, a polgárőröknek évente kétszer erőnléti felmérésen kell részt venniük, valamint folyamatosan számot kell adni tudásukról és fejleszteniük kell képességeiket. A képzési szinteknek megfelelően változnak a polgárőrök jogosultságai, hatósági jogai. A harmadik képzési szint fölött pedig már ugyanazok a jogok és kötelezettségek illetik meg a polgárőrt, mint a hivatásos rendőrt.

²⁷ Jones–Newborn (2006) 37.

²⁸ Rogers (2017) 95–116.

Kanada: „Special Constabulary” program

A special constabularyk három szinten fejtik ki tevékenységüket, ez lehet önkormányzati, megyei és állami szint. Kanadában 65 ezer rendőr szolgál, a polgárőrség a helyi szintű rendőrséggel működik együtt. A kanadai királyi polgárőr törvény szerint a polgárőrök a rendőrökkel járőröznek, a rendőr munkáját segítik. Egyenruhájuk hasonló, mint a rendőröknek, a helyi rendőrségi címer alatt a polgárőr szót a váll-lapon hordják. Fegyvertelenek, de van vizsgájuk, így a törvények értelmében viselhetnek bilincset és tonfát szolgálatellátásuk során. Legfontosabbnak tartják a közterületi jelenlétet, amellyel erősítik a rendőrség munkájának a hatékonyságát. Kanadán belül Ontarióban van a legnagyobb polgárőr egység, országosan pedig több mint 5000 fő szolgál Kanada területén, akik általában évente 1 millió szolgálati órát teljesítenek. A Királyi Kanadai Lovasrendőrségen belül a polgárőrprogramot 1963-ban indították, létszámuk 2400 fő. Ontarióban 1960-ban alapították a szervezetet, a jelenlegi létszámuk 900 fő, míg Québecben 1970-ben jött létre a polgárőrség, 146 fő lát el szolgálatot. Az említett létszámon felül 665 tartalékos polgárőr van készenlétben, amennyiben nemzeti vészhelyzetet hirdetnek, akkor bevethessék őket. Torontóban 1957-ben jött létre a program, jelenleg 345 polgárőr szolgál. Működésében nagyban eltér a winniepegi polgárőrség működése, ahol a polgárőr a szolgálatért fizetést kap. Önállóan intézkedhetnek bizonyos esetekben (közlekedési lámpák) a helyszínen intézkedő rendőrök segítségékként. A legfontosabb célja a prevenció, a láthatóság, amely nagyon fontos a lakosság számára. Itt kadétoknak hívják a szolgálatot ellátó polgárőröket. A felvételre jelentkező polgárőröknek 160 órás képzésen kell részt venniük, ahol megelőzési technikákat, tantermi oktatások keretén belül bűnmegelőzési ismereteket sajátítanak el. Részt vesznek a közlekedési, bűnmegelőzési, adminisztratív feladatokban, az iskolai programok, a kereső-, kutató-, mentőakciók, valamint rendezvények biztosításában. Egy polgárőr általában 160 óra szolgálatot lát el egy évben. Speciális feladatot látnak el a tengerészetenél, illetve a légierő keretein belül is. Jelentős szerepet vállalnak a bűnmegelőzési területen belül a direkt és indirekt beavatkozásokban is, valamint segítséget nyújtanak a szociális problémák feltérképezésében is. Fontos feladatként határozták meg az internetes bűnözés megelőzését, valamint segítséget nyújtanak vállalkozásoknak, cégeknek a hamisított pénzek, okmányok felismerésében, a csalások megelőzésében. Tájékoztatják a lakosságot, valamint az üzleti élet résztvevőit az aktuális bűnmegelőzési formákról. Néhány konkrét, idényszerű speciális program: ujjlenyomat, internetbiztonság, mindenszentek (halloween) alatti biztonság, nyári időszak alatti biztonság és a közlekedésbiztonság. Fontos feladatot látnak el dropprevenciók területen, amely kiterjed a tájékoztató előadások megtartására, amelybe nemcsak a diákokat, hanem a tanárokat és a szülőket is bevonják, valamint kiemelkedő szerepet töltenek be a legális drogok veszélyére történő felhívásban is. Antibullying programot működtetnek, amely során az iskolai bűnözés veszélyére, megelőzésének lehetőségeire hívják fel a figyelmet.

NKE Egyetemi Polgárórség

A Nemzeti Közzszolgálati Egyetem és az Országos Polgárőr Szövetség együttműködése kiválóan működik, különösen az elmúlt öt esztendőben, ugyanis 2014 augusztusában rendezték meg az I. Polgárőr Akadémiát. Az OPSZ kezdeményezésére életre hívott egyhetes vezetőképzés tematikájának kidolgozását és a kurzusok oktatóinak a többségét egyaránt az NKE RTK adja. Az elmúlt öt esztendőben több mint tucatnyi kurzuson megközelítőleg 500 polgárőr tett sikeres vizsgát a Polgárőr Akadémián. Az együttműködés újabb mérföldköve lehet az NKE RTK MÖR Tanszéke által javasolt és az OPSZ által első pillanattól támogatott kezdeményezés az NKE egyetemi polgárórség életre hívásáról. A kezdeményezők szándéka szerint a 2019/2020 tanévben megkezdheti a működését az országban egyedülálló egyetemi polgárórség, amely egyszerre szolgálhatja majd a csodálatos Ludovika Campus és az egyetemi polgárok biztonságát, másrészt kiváló terepet kínál hallgatóinknak, hogy polgárőr vizsgát tegyenek és kipróbálják magukat ebben a rendkívül nemes, a közösséget szolgáló önkéntes tevékenységben. Minden résztvevő számára rengeteg izgalmas kihívást tartogat az egyesülethez történő csatlakozás, ugyanis az alapítók szándéka szerint az egyetemi polgárőrök testközelből megismerkedhetnek a rendészetben érintett szervek együttműködésével, tervezik a dróntechnológia alkalmazásának implementálását a campusbiztonságba és a Budapesti Polgárőr Szövetséggel, valamint a OPSZ egyes tagozataival (például lovas vagy vízitagozat) szoros munkakapcsolat kialakítását is.

IRODALOMJEGYZÉK

- Albrecht, James F. ed. (2017): *Police reserves and volunteers. Enhancing Organisational Effectiveness and Public Trust*. Boca Raton, CPC Press. DOI: <https://doi.org/10.1201/9781315367460>
- Besenyei Lajos (2017): Exponenciálisan gyorsuló idő-exponenciálisan növekvő biztonsági kockázat. Világmodell-szemléletű kitekintés a 21. század biztonsági kihívásaira. In Finszter Géza – Sabjanics István szerk.: *Biztonsági kihívások a 21. században*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó. 523–541.
- Boda József – Finszter Géza – Imre Miklós – Kerezi Klára – Kovács Gábor – Sallai János (2016): A rendészettudományi kutatások elméleti megalapozása és főbb irányjai. *Államtudományi műhelytanulmányok*, 17. sz. 2–24.
- Christián László szerk. (2017a): A polgárórség társadalmi megítélése, 2015. In Christián László szerk.: *Rendészettudományi kutatások: Az NKE Rendészetelméleti Kutatóműhely tanulmánykötete*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó. 39–54.
- Christián László (2017b): *Iránytű a polgárórség és az önkormányzatok együttműködéséhez*. Budapest, Országos Polgárőr Szövetség.
- Christián László (2018a): A helyi rendészeti együttműködés rendszere. *Iustum Aequum Salutare*, 16. évf. 1. sz. 33–61. Forrás: http://ias.jak.ppke.hu/hir/ias/20181sz/03_ChristianL_IAS_2018_1.pdf (2019. 08. 27.)
- Dános Valér – Bíró Gyula (2010): *Polgárőr alapismeretek: tansegédlet a polgárőr egyesületek tagjainak alapismereti képzéséhez*. Budapest, Országos Polgárőr Szövetség.
- Finszter Géza (2008): *A rendészeti szervek működésének jogi alapjai*. Budapest, RTF Alkotmányjogi és Közigazgatási Jogi Tanszék.

- Kardos Pál (2015a): A polgárőrség fejlődése. In Tihanyi Miklós szerk.: *A rendészeti feladatot ellátó szervezetek és a polgárőrség*. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem. 113–118.
- Kardos Pál (2015b): A polgárőrség helye, szerepe a közbiztonság megőrzésében. In Tihanyi Miklós szerk.: *A rendészeti feladatot ellátó szervezetek és a polgárőrség*. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem. 111–139.
- Kardos Pál (2015c): A polgárőrség jogállása, szervezete. In Tihanyi Miklós szerk.: *A rendészeti feladatot ellátó szervezetek és a polgárőrség*. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem. 119–122.
- Kardos Pál (2015d): Nemzetközi kitekintés. In Tihanyi Miklós szerk.: *A rendészeti feladatot ellátó szervezetek és a polgárőrség*. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem. 132–138.
- Rogers, Colin (2017): *Plural policing – Theory and practice*. Bristol, Policy Press. DOI: <https://doi.org/10.2307/j.ctt1t893ph>
- Jones, Trevor – Newborn, Tim eds. (2006): *Plural Policing. A comparative perspective*. London – New York, Taylor & Francis. DOI: <https://doi.org/10.1093/bjc/azm065>

Jogforrások

1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről. Forrás: www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=3356.237644 (2019. 08. 28.)
2011. évi CLXV. törvény a polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól.. Forrás: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=139723.366980 (2019. 08. 28.)
2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről. Forrás: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=152383.370224 (2019. 08. 28.)
2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről 171. §. Forrás: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=143166.370320 (2019. 08. 28.)

Internetes források

- Krémer Ferenc (2007): A polgárőrség társadalmi megítélése. Forrás: www.opsz.hu/storage/upload/tarsmegit-doc_20110909151328_42.doc (2015. 07. 04.)
- Christián László (2018b): Rendészeti szervezetek. In Jakab András – Fekete Balázs szerk.: *Internetes Jogtudományi Enciklopédia*. Alkotmányjog rovat. Forrás: <http://ijoten.hu/szocikk/rendeszeti-szervek> (2019. 08. 27.)

ABSTRACT

Varicoloured Civil Volunteer Security Activity: From New York City to the NUPS

CHRISTIÁN László – KARDOS Pál

The involvement of volunteers into the work of law enforcement has become a common habit here in Hungary and abroad as well. In Hungary the number of crimes started increasing rapidly during the regime change. Subsequently, the predecessor organisation of the civil volunteer security organisation was established in 1991. Later it has been continuing its function on its current name. The civil volunteer security organisation has become indisputably the biggest, the most planned national organisation of social crime prevention. It has an essentially important role in providing safety of the settlements and it has a serious social acceptance. We show the main

parts of the development of the organisation, the organisation itself, and the legal background of its function: the act on civil volunteer security activity, and the diversified activities located in the complex system of law enforcement. Furthermore, some civil volunteer security organisations functioning on the different points of the world and the mission of the university civil volunteer security organisation established at the National University of Public Service are also going to be introduced in the study.

Keywords: *Civil volunteer security organisation, voluntary, cooperation, law enforcement, local public security*